
En Grøn og Bæredygtig Verden

Regeringens langsigtede strategi
for global klimaindsats

Indhold

Forord	4
Vi vil gøre Danmark til en global grøn drivkraft	6
Vi vil øge de globale klimaambitioner	9
Vi reducerer de globale drivhusgasudledninger ved at vise vejen for grøn omstilling	14
Vi vil drive tilpasnings- og modstandsdygtighedsinitiativer i kampen mod klimaforandringerne	19
Vi vender de globale finansieringsstrømme fra sort til grøn	22
Vi samarbejder med erhvervet om grønne løsninger, der gør en forskel	26

Forord

Klimaudfordringen er en af vor tids største globale udfordringer. Vi har med Parisaftalen og FN's verdensmål for bæredygtig udvikling fra 2015 nået global enighed om nødvendigheden af at ændre den kurs, som verden er på med store temperaturstigninger og uoprettelige skader til følge. Men det halter med at omsætte aftalernes målsætninger til handling.

Der er behov for markant forøget ambition og handling, hvis verden skal nå Parisaftalens 1,5 graders målsætning. Det skal ske inden for det kommende årti for at sikre en bæredygtig klode til fremtidige generationer. Vi skal have knækket kurven for de globale drivhusgasudledninger. Selv hvis verden når målene, skal vi intensivere arbejdet med at forebygge og tilpasse os effekterne af klimaforandringerne, så vi undgår og begrænser skaderne mest muligt og forhindrer, at klimaforandringerne øger uligheden i verden. For der vil ske forandringer – nogen steder endog meget store forandringer, fx i Afrika. Det ser vi allerede i dag.

Danmark viser vejen med klimaloven og historisk ambitiøse klimamålsætninger. Men udledninger fra Danmark udgør kun 0,1 pct. af de globale udledninger, og det er derfor essentielt, at resten af verden går i samme retning. Med COVID-19 er behovet for drastiske tiltag for bæredygtig udvikling og grøn omstilling kun blevet forstærket som middel til at skabe en reel, holdbar økonomisk genopretning. Vi skal bruge det danske eksempel til at genopbygge bedre og grønnere samfund (Build Back Better and Greener). Og vi skal bruge den grønne omstilling og arbejdet med at sikre adgang til rent vand og ren energi til samtidig at skabe jobs og lærepladser særligt i udviklingslande.

Regeringen ønsker, at Danmark som grønt foregangsland tager lederskab for den globale klimaindsats og en retfærdig global omstilling til bæredygtige samfund til gavn for verdens befolkninger. På samme måde som vi gennem de seneste godt 50 år har sikret en smidig overgang fra sort til grøn økonomi i Danmark.

Vi har et historisk og moralsk ansvar for at gå forrest. Vi har erfaringerne, og vi har de grønne løsninger. Vi har vist, at økonomisk vækst og grøn omstilling kan gå hånd i hånd. Derfor står vi med en unik mulighed for at bidrage til løsninger på de globale klimaudfordringer. Via bilateralt og multilateralt samarbejde samt via EU vil Danmark være en global drivkraft i den internationale indsats for grøn og bæredygtig omstilling. Vi vil i styrket samarbejde, dialog og alliancer med lande og ikke-statslige aktører inspirere og præge andre til at hæve ambitionerne med henblik på at kunne indfri Parisaftalens mål og bæredygtig udvikling i tråd med verdensmålene. Vi vil arbejde for en social retfærdig global grøn omstilling, der skaber vækst og muligheder for alle og bekæmper ulighed.

Med regeringens langsigtede strategi for global klimaindsats *En Grøn og Bæredygtig Verden* bliver retningen sat for Danmarks samlede internationale klimaindsats på tværs af udenrigs-, udviklings-, handels- og relevante sektorpolitikker samt eksport- og investeringsfremme. Skal vi lykkes med en global grøn og bæredygtig omstilling, kræver det politisk opbakning på højeste niveau i alle lande og helhedsorienterede løsninger, der går på tværs af sektorer og interessenter. Derfor vil regeringen aktivere alle relevante internationale politikområder og binde Danmarks indsatser sammen i en ambitiøs, vedholdende, flerstrengt og integreret

global indsats. Klimadagsordenen skal løftes af hele regeringen fra det tekniske til det højeste politiske niveau – og den skal løftes konsekvent og uden tøven. Regeringen har derfor taget initiativ til den første samlede strategi for Danmarks globale klimaindsats nogensinde.

Vi vil arbejde for at øge de globale klimaambitioner, reducere globale drivhusgasudledninger, styrke fokus på klimatilpasning og bæredygtig udvikling samt øge mobilisering af finansiering til klimaindsatsen. Regeringen ønsker, at indsatsen mod klimaforandringer og for bæredygtig udvikling går hånd i hånd. Indfrielsen af Parisaftalen og verdensmålene danner sammen rammen om den danske indsats.

Når vi styrker vores globale indsats for grøn omstilling, gavner det Danmark ud over det faktum, at vi bidrager til en grønnere, mere bæredygtig og lige verden. Udbredelse af danske grønne løsninger bidrager til grøn eksport, vækst og beskæftigelse i Danmark. Vores engagement i den globale klimaindsats kan samtidig bidrage til hjemtagning af viden, innovativ teknologi, løsninger og investeringer til gavn for Danmarks egen grønne omstilling, fremtidssikring af vores styrkepositioner og indfrielse af vores ambitiøse klimamål.

Det handler også om solidaritet. Regeringen ønsker at hjælpe de fattigste lande, der bliver hårdest ramt af klimaforandringerne. Vi vil gå forrest for en retfærdig grøn omstilling, der skaber faglærte jobs særligt i udviklingslande og ikke øger uligheden.

Rammerne for den globale klimaindsats er under konstant forandring. Regeringens internationale klimaindsats vil derfor blive udbygget i takt med, at nye udfordringer, muligheder og alliancer opstår.

Vi vil hvert år fremlægge en beskrivelse af regeringens initiativer i Danmarks globale klimaindsats i det globale kapitel i klimaprogrammet, som følger de overordnede sigtelinjer i regeringens 5-årige strategi for den globale klimaindsats.

Med strategien sætter regeringen retningen for Danmarks globale klimaindsats, og vi er klar til at stå på mål for ambitionerne. Derfor vil vi som aftalt i Aftale om klimaloven lave en særskilt global afrapportering for de internationale effekter af den danske klimaindsats og status på Danmarks internationale forpligtelser som led i den årlige klimastatus og -fremskrivning i april. Afrapporteringen vil blandt andet gøre status for reduktioner i international skibs- og luftfart og reduktioner fra eksport af el fra vedvarende energikilder. Desuden kan effekterne af de danske bilaterale energisamarbejder med store CO₂-udledere indgå, ligesom effekterne af dansk import og forbrug søges belyst. Hertil redegøres der for den danske bistand på klimaområdet.

Strategien er udarbejdet af Udenrigsministeriet, Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, Finansministeriet, Erhvervsministeriet, Miljø- og Fødevareministeriet, Uddannelses- og Forskningsministeriet samt Transport- og Boligministeriet.

Vi vil gøre Danmark til en global grøn drivkraft

Danmark skal være et grønt foregangsland i den globale klimaindsats, så vi kan inspirere og påvirke resten af verden. Danmark skal igen tage lederskab for den grønne omstilling, bidrage til at hæve de globale ambitioner for klima, miljø og natur markant og aktivt fremme Parisaftalen og bæredygtig udvikling i tråd med verdensmålene.

De globale klimaudfordringer skal håndteres nu

Verden og Danmark står i en klimakrise. Vi forbruger flere af jordens ressourcer og udleder mere, end den kan holde til. Det har konsekvenser. De sidste fire år er de varmeste, der er målt på jorden. Vandstanden i verdenshavene stiger med rekordfart, og vi har sat bundrekord for, hvor lidt havis, der er tilbage i Arktis.

Global grøn omstilling er en af de vigtigste, men også sværeste opgaver verden står overfor. Hvis hele verden skal have opfyldt drømmen om samme levestandard som os, må vi producere og forbruge på en anden måde. Grøn omstilling af samfundet er en omfattende og indgribende forandringsproces, som ofte er forbundet med sociale og økonomiske forandringer, som kræver politisk mod, samarbejde og stor kapacitet i staten. For at være et foregangsland skal Danmark vise vejen til en både socialt retfærdig og omkostningseffektiv omstilling, som ikke fører til jobtab, skæv omfordeling og øget ulighed, men til nye grønne jobs og til muligheder for flere. Skal jobskabelsen og den grønne omstilling gå hånd i hånd i udviklingslande er der brug for en særlig indsats for at uddanne faglærte med grønne kompetencer.

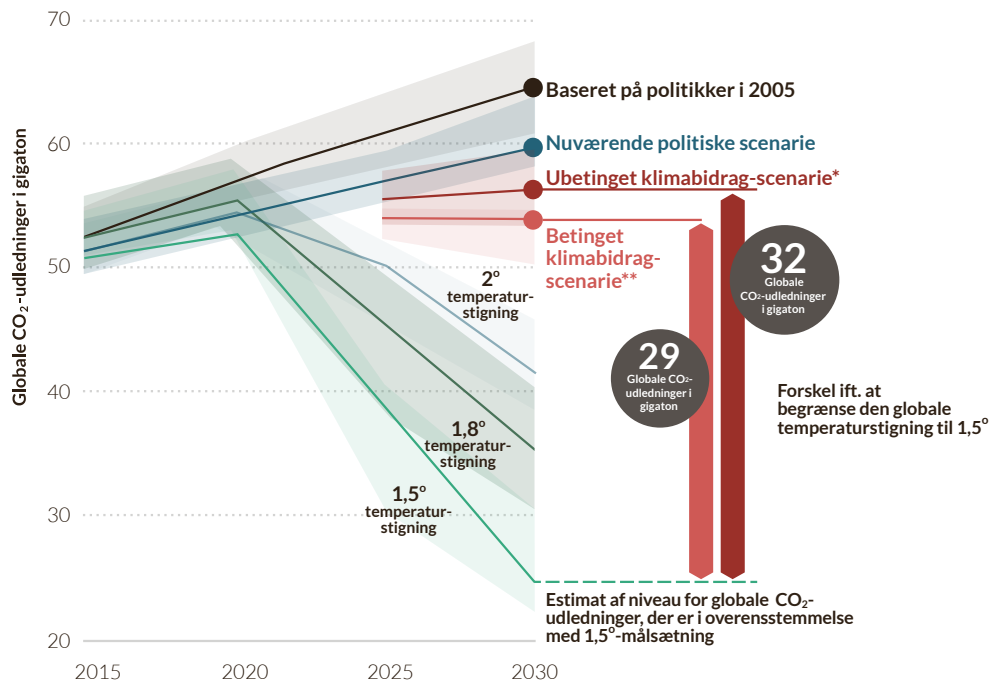
Der er derfor behov for handling nu. På trods af enighed om Parisaftalen blandt langt størstedelen af verdens lande er vi endnu ikke på rette kurs mod at begrænse temperaturstigningen til et godt stykke under 2 grader eller stræbe efter 1,5 grader. Vi skal have knækket kurven for de globale drivhusgasudledninger. FN's klimapanel peger på, at der skal ske en global CO₂-reduktion på 45 pct. allerede i 2030 i forhold til 2010 samtidig med, at der skal ske en kraftig reduktion af andre drivhusgasser, hvis den globale opvarmning skal begrænses til 1,5 grader. De menneskabte CO₂-udledninger skal nå netto-nul senest år 2050. Ved indfrielse af de allerede indmeldte klimabidrag vil verden imidlertid nå en temperaturstigning på over 3 grader ved udgangen af dette århundrede. Der skal altså skrues væsentligt op for ambitionsniveauet.

Størstedelen af de globale udledninger er fordelt på en mindre gruppe større udledere med Kina, USA og EU i top tre. Det er her, at der for alvor skal sættes ind, så de største udledere forpligter sig til at gennemføre mere ambitiøse klimabidrag. Det er samtidig vigtigt at have fokus på udviklingslande og særligt vækstøkonomier, der allerede nu står for størstedelen af de globale udledninger, og hvis energi- og ressourcebehov vil stige og forstærke den opadgående trend i drivhusgasudledning.



Grafik

Scenarier for fremtidige globale CO₂-udledninger



* Klimabidrag, som landet vil gennemføre uden støtte

** Klimabidrag, som landet vil gennemføre med støtte eller hvor andre forhold imødekommes

Grafen viser forskellige scenarier for de fremtidige globale CO₂-udledninger baseret på forskellige politikker. Der er behov for markant at øge det globale ambitionsniveau, hvis vi skal lykkes med at begrænse den globale temperaturstigning til 1,5 grader. Alt efter hvilken type politisk scenarie man opstiller (betinget eller ubetinget klimabidrag), mangler vi fortsat at reducere de globale udledninger med henholdsvis 32 og 29 gigaton CO₂. Det er over halvdelen af de nuværende samlede globale udledninger eller cirka tre gange Kinas årlige udledninger (2020-tal).

Kilde: UNEP (2019): Emissions Gap Report 2019. Oversat og justeret af Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet.

Over halvdelen af stigningen i udledninger vil i 2040 komme fra Indien og Kina, imens ca. 550 millioner afrikanske syd for Sahara stadig ikke havde adgang til elektricitet i 2018. Når de får det, skal det stigende energibehov dækkes af grønne frem for sorte energikilder.

Ud over energisektoren spiller sektorer som landbrug, transport og industriel produktion en central rolle i klimakampen, da de står for en stor og stigende del af ressourceforbruget og de globale drivhusgasudledninger. Grønne teknologier, energieffektivitet, effektiv udnyttelse og genanvendelse af ressourcer, ændrede dyrknings- og produktionsmetoder i landbruget, reduceret afskovning, innovation og nye teknologier er nødvendige for at modvirke og tilpasse os klimaforandringerne. Etablering af en cirkulær økonomi er derfor også en central del af den grønne omstilling.

Dansk forbrug og aktivitet påvirker drivhusgasudledningen uden for Danmarks grænser. Danskerne

forbruger varer, der er produceret i andre lande. Derfor er danskernes gennemsnitlige klimaaftryk større end hvad der produceres nationalt. Danske virksomheders indsats for at integrere bæredygtighed i deres værdikæder samt eksport af grønne løsninger er derfor et vigtigt element i Danmarks samlede globale indsats. Samtidig arbejder regeringen for en reduktion af globale udledninger gennem bilaterale myndighedssamarbejder med blandt andet en række vækstøkonomier.

Reduktionsindsatsen kan ikke stå alene. Selv med indfrielsen af Parisaftalens målsætninger vil den globale opvarmning få store konsekvenser. Alle lande vil opleve udfordringer med at tilpasse sig klimaforandringerne og forebygge dens konsekvenser. Den globale efterspørgsel efter metoder og teknologier til klimasikring og -tilpasning forventes at stige i takt med at konsekvenserne af klimaforandringerne bliver stadig tydeligere. Danske myndigheder og virksomheder har stærke kompetencer på området, som skal udbredes til resten af verden og videreudvikles.

De mindst udviklede lande og små ø-stater vil blive hårdest ramt af klimaforandringerne og har samtidig færrest ressourcer til at håndtere opgaven. Her risikerer klimaforandringerne at tilbagerulle de sidste årtiers udviklingsfremskridt og forstærke udfordringer med fattigdom, ulighed, migration og fordrivelse, konflikt, sikkerhed og ustabilitet samt mangel på fx vand. Regeringen ønsker at styrke arbejdet for at sikre udviklingslandenes muligheder for efterlevelse af Parisaftalen og bæredygtig udvikling i tråd med verdensmålene.

Et tilstrækkeligt ambitionsniveau på reduktions- og tilpasningsindsatsen afhænger af, at de globale finansieringsstrømme vendes fra investeringer i fossile til grønne løsninger og -tilpasningstiltag. Grønne investeringer skal være svaret på at genoprette den lokale og globale økonomi og fremme økonomisk vækst og jobs.

Danmark som grøn stormagt

Den danske indsats sker i høj grad gennem EU, via multi- og bilaterale samarbejder og alliancedannelse med lande såvel som ikke-statslige aktører. Med udgangspunkt i høje nationale ambitioner og årtiers erfaring med grøn omstilling og klimatilpasning er Danmark et foregangsland med en enestående platform for at få resten af verden med på høje ambitioner og handling nu. Den danske klimadiplomatiske indsats i verden skal fokuseres på de største udledere, men også andre vækstøkonomier og udviklingslande, hvor stigningen i drivhusgasudledningen fremadrettet vil komme, og som har færrest ressourcer til at imødegå klimaforandringerne. Vi kan være med til at inspirere andre lande og spille en konstruktiv brobyggerrolle i de internationale klimaforhandlinger. Vi kan demonstrere at grøn omstilling, vækst, velfærd, jobskabelse og uddannelse går hånd i hånd.

Regeringen vil fokusere Danmarks internationale klimaindsats på Parisaftalens tre overordnede mål:

- Stræbe efter at begrænse den globale temperaturstigning til 1,5 grader
- Øge tilpasningsevnen og fremme modstandsdygtigheden over for de skadelige virkninger af klimaforandringer, der rammer de fattigste hårdest
- Vende finansieringsstrømme så de understøtter omstillingen til lavemission og modstandsdygtighed over for klimaforandringer

Det er afgørende i forhold til at sikre en bæredygtig global udvikling at gøre en indsats nu og her. Parisaftalen og verdensmålene afspejler begge, at udfordringerne såvel som løsningerne skal gå på tværs af de tre dimensioner af bæredygtig udvikling – social, miljømæssig og økonomisk. For at nå målet om at begrænse temperaturstigningen skal verdenssamfundet investere massivt i den grønne omstilling. Verdensmarkedet for grøn omstilling bliver kun større. Det er en unik mulighed for dansk erhvervsliv, som skal udnyttes. Danmark skal være kendt som et grønt iværksætterland med stærke vidensinstitutioner, og eksporten af grøn teknologi, løsninger og rådgivning skal øges.

En styrket indsats vil samtidig bidrage til hjemtagning af viden, investeringer og samarbejde om forskning og innovation, der kan understøtte udvikling af fremtidens grønne styrkepositioner og underbygge Danmarks rolle som grøn stormagt.

Vi kan ikke rykke på disse mål alene. Regeringens klimadiplomatiske indsats skal ske som del af det globale fælleskab i alliancer via EU, med andre lande og ikke-statslige aktører. Ikke-statslige aktører spiller en afgørende rolle, fordi deres ambitioner og udvikling af grønne løsninger bidrager til at presse staterne til at forpligte sig til højere klimambitioner og ved at demonstrere tilgængeligheden af grønne løsninger.

Læsevejledning

I de følgende kapitler præsenteres den strategiske ramme for Danmarks klimadiplomatiske indsats opdelt på følgende:

- Vi vil øge de globale klimambitioner
- Vi reducerer de globale drivhusgasudledninger ved at vise vejen for grøn omstilling
- Vi vil drive tilpasnings- og modstandsdygtighedsinitiativer i kampen mod klimaforandringerne
- Vi vender de globale finansieringsstrømme fra sort til grøn
- Vi samarbejder med erhvervet om grønne løsninger, der gør en forskel

Vi vil øge de globale klimaambitioner

Regeringen vil via forhandlinger i FN-regi og en styrket klimadiplomatisk indsats arbejde for at præge lande og ikke-statslige aktører til at forpligte sig til ambitiøse målsætninger, der bidrager til at begrænse den globale temperaturstigning. Vi vil arbejde på at sikre en ambitiøs indsats for klimatilpasning og modstandsdygtighed samt bæredygtig udvikling. Det skal ske via EU og i alliance og samarbejde med lande såvel som ikke-statslige aktører.

Vi vil sikre robuste rammer i forhandlingerne

Klimaudfordringen kan kun løses med fælles globale løsninger. FN's klimakonvention og Parisaftalen udgør den fælles internationale ramme for den globale klimaindsats. Det nuværende ambitionsniveau er langt fra tilstrækkeligt. Implementeringen af Parisaftalen går for langsomt. De seneste års polarisering mellem forskellige landegrupper og især kommende amerikansk udtræden af Parisaftalen svækker den samlede ramme for øgede ambitioner for at nå de fælles mål om at begrænse den globale temperaturstigning, sikre en ambitiøs indsats for klimatilpasning og bæredygtig udvikling samt mobilisere finansiering til begge formål.

Regeringen ønsker at styrke FN's klimakonvention, fastholde Parisaftalen som global ramme og færdigforhandle aftalens regelsæt, så der sikres så ambitiøse rammer som muligt. Tilliden i forhandlingerne skal genoprettes. Danmark arbejder for, at Parisaftalen bliver en velfungerende og troværdig ramme, så der sikres en kontinuerlig forøgelse af den globale klimaindsats. Det vil sende klare signaler om villigheden til handling og understøtte erhvervslivets grønne omstilling.

Danmark skal være en klimadiplomatisk drivkraft

Regeringen ønsker en ny og styrket dansk klimadiplomatisk indsats for at præge andre lande til at forpligte sig på ambitiøse målsætninger og gennemførelsen af dem. Vi har meget at byde på. Det gælder eksempelvis i forhold til landenes klimabidrag, strategier for klimatilpasning og nationale politiske og økonomiske beslutninger. Danmark vil arbejde for helhedsorienterede løsninger og øget indflydelse ved at tage hele værktøjskassen i brug på tværs af regeringens indsatser bilateralt, multilateralt og via EU i en koordineret indsats. Vi vil arbejde for, at internationale politikområder systematisk understøtter indfrielse af Parisaftalen og verdensmålene. Og vi vil på tværs af regeringen løfte klimadagsordenen i dialogen med internationale partnere i samspil med vores klimafrontposter og klimaambassadøren.

Den klimadiplomatisk indsats skal tage afsæt i de danske styrkepositioner og kompetencer, og vi vil koble den politiske dialog med teknisk kapacitetsopbygning og udbredelse af grønne danske løsninger. De stærke danske kompetencer inden for energiomstilling er centrale for grøn og



Grafik

Danmarks klimafrontposter



bæredygtig udvikling. Danmarks globale lederskab for verdensmålet om bæredygtig energi (SDG7) er derfor en tværgående prioritet i den bilaterale og multilaterale klimadiplomatiske indsats med fokus på at fremme vedvarende energi, energieffektivitet og adgang til ren energi for alle. Vi vil ligeledes bringe danske kompetencer i spil for at styrke klimaindsatsen inden for miljø, affald, vand, landbrug og fødevarer, også i relation til andre drivhusgasser end CO₂, især metan og lattergas, som har stor drivhuseffekt.

Den klimadiplomatiske indsats fokuserer på lande, hvor Danmark har særlige påvirkningsmuligheder, og vil variere med det enkelte lands udfordringer og muligheder. Hovedudfordringen i lande med store udledninger, OECD-lande og vækstøkonomier er at øge ambitionsniveauet i retning af klimaneutralitet via bæredygtig omstilling i alle sektorer. Udfordringen blandt de mindst udviklede og mest sårbare lande samt små ø-stater er at sikre bæredygtig lavemissionsudvikling og tilpasning til klimaforandringerne. Grønne strategiske partnerskaber med



Tekstboks

Grønne strategiske partnerskaber

Den grønne dagsorden er et hovedfokus i Danmarks strategiske partnerskaber med Kina, Sydkorea, Japan, Mexico og Indonesien. Regeringen arbejder på nye grønne strategiske partnerskaber med Indien og Sydafrika. Flere af disse lande spiller en nøglerolle i indfrielsen af verdensmålene og Parisaftalen. De strategiske partnerskaber er en vigtig løftestang til at accelerere partnerlandets grønne omstilling, styrke alliancer i internationale forhandlinger om grønne dagsordener og åbner samtidig muligheder for eksport af danske grønne løsninger.

udvalgte tredjelande er et centralt instrument i Danmarks klimadiplomatiske indsats. Der er tale om en samtænkt tilgang, hvor der tilbydes et bredspektret samarbejde med danske myndigheder baseret på grønne danske erfaringer og løsninger, der opbygger politiske relationer, åbner døre for danske virksomheder og indbyder til at indgå i alliancer i internationale forhandlinger om fælles grønne dagsordener.

EU skal lede gennem det grønne eksemplets magt

Vi øger Danmarks klimadiplomatiske indflydelse ved at arbejde forstærket via EU. EU skal lede gennem det grønne eksemplets magt. Danmark arbejder for et opjusteret, ambitiøst EU-klimamål på mindst 55 pct. i 2030, en omkostningseffektiv implementering samt en ambitiøs europæisk klimalov med mål om klimaneutralitet senest i 2050 for EU og alle medlemslande, der kan lægge pres på og inspirere andre lande og aktører til at øge deres ambitionsniveau. EU skal gå forrest globalt og ved eksemplets magt vise, at det er muligt at skabe en succesfuld demokratisk samfundsmodel, hvor den grønne omstilling indrettes klogt og sker med støtte fra borgere, civilsamfund og i partnerskab med erhvervsliv, investorer, uddannelsesinstitutioner og forskning. Dermed vil EU stå stærkt i sit pres for øget ambition i resten af verden – og det vil Danmark yde et stærkt bidrag til.

Regeringen vil arbejde for at aktivere alle instrumenter tilknyttet EU's eksterne diplomati til fremme af grøn omstilling, og at EU i højere grad indgår alliancer med ikke-statslige aktører. EU's udviklingsbistand skal være en platform for at fremme klimaambitioner samt understøtte klimatilpasning. Dette styrker mulighederne for alliancedannelse med de fattigste udviklingslande og små-østater, der kan bidrage til at presse store vækstøkonomier til højere ambitioner. Samtidig skal EU's handelspolitik have større fokus på klima- og miljøhensyn og forpligtelser om implementering af Parisaftalen. Handel med bæredygtige løsninger skal fremmes. Det skal være en konkurrencefordel

at være grøn. Danmark skal derfor nationalt og via EU arbejde for at fremme gunstige ramme- og konkurrencevilkår for virksomheder, der går forrest i den grønne omstilling. Ligeledes skal Danmark arbejde for, at EU's forsknings- og innovationspolitik bidrager til at indfri målet om klimaneutralitet.

Vi løfter via alliancer og samarbejde med lande og ikke-statslige aktører

Danmark vil styrke alliancer, koalitioner og partnerskaber med såvel lande som ikke-statslige aktører for at løfte de globale ambitioner. Internationale organisationer, erhvervsliv, investorer, vidensinstitutioner, civilsamfundet, arbejdsmarkedets parter, byer og øvrige ikke-statslige aktører – ikke mindst de danske – går i mange tilfælde forrest med høje klimaambitioner og viser grønne løsninger med globalt potentiale i praksis. Dermed bidrager de til at inspirere og lægge pres på lande og andre ikke-statslige aktører til at forpligte sig til højere klimaambitioner.

Regeringen vil fremme internationalt samarbejde med og mellem disse aktører, også inden for sektorer, hvor grøn omstilling er særligt vanskeligt. Regeringen vil understøtte erhvervslivets egne innovative partnerskaber og grønne målsætninger internationalt, herunder som løftestang for grønne jobs. Her spiller klimapartnerskaberne en central rolle. Regeringen vil styrke samarbejdet med civilsamfundsorganisationerne om klimadagsordenen, som med deres tværgående viden, globale netværk og partnere i syd kan spille en vigtig rolle med at mobilisere global ambition forankret i folkelige bevægelser, som grøn vagthund for social retfærdig grøn omstilling, som partner i udviklingen af bæredygtige, grønne løsninger samt som formidler af oplysning og debat om muligheder i grøn omstilling i partnerlande. Danmarks klimadiplomatiske indsats vil også bygge på vores rolle som forkæmper for demokrati og menneskerettigheder, hvor særligt oprindelige folk rammes hårdt af klimaforandringer. Samtidig vil vi fremme folkeligt engagement og demokratisk ansvar som drivkræfter for klimahandling, særligt med unge.



Tekstboks

Prioriterede grønne EU-sager

- Mere ambitiøse EU klimamål: Klimaneutralitet i EU i senest 2050 for alle medlemslande og 2030 klimamål til mindst 55 pct.
- Reform af kvotehandelsystemet (ETS)
- Mere vedvarende energi i EU og vindøer i Nordsøen
- Udfasning af benzin- og dieslbiler i EU
- Grøn reform af EU's landbrugspolitik
- 8. miljøhandlingsprogram inkl. biodiversitetsstrategi og cirkulær økonomi
- Global handling, herunder grøn handelspolitik



Tekstboks

Grøn politik for, med og af de unge

Unge rammes hårdt af klimaforandringerne. Samtidig er unge en vigtig stemme i klimadebatten, der også tør tænke nyt. Danmark går forrest ved at inddrage og involvere unge, både i og uden for Danmark. Globalt arbejder regeringen aktivt for at unge deltager i beslutningsprocesser, og har blandt andet udpeget to ungdomsdelegater til FN, som repræsenterer unge-vinklen på det internationale klima- og miljøområde.

Det er en prioritet for regeringen, at hele samfundet bidrager i klimaindsatsen. Dette gælder også de sektorer og aktiviteter, som ikke indgår i Parisaftalen fx international luft- og skibsfart, der udgør 4-5 pct. af de globale drivhusgasudledninger med udsigt til stigninger. Regeringen ønsker at øge klimaambitionerne globalt inden for international sø- og luftfart og landbaseret transport via relevante internationale aftaler og globale samarbejder. I 2018 vedtog FN's internationale søfartsorganisation (IMO) sin klimastrategi i tråd med Parisaftalens målsætninger. Vi har set stor vilje fra den danske maritime sektor til at bidrage til den globale klimaindsats, og med EU's mål om klimaneutralitet i 2050 er der et stærkt fundament for at arbejde sammen med resten af EU for at øge IMOs ambitionsniveau. Et styrket klimadiplomati på det maritime område kan være med til at styrke arbejdet for at øge og implementere klimamålsætningerne for den internationale søfart i regi af IMO. Som led i arbejdet for et højere globalt ambitionsniveau på transportområdet, vil regeringen arbejde for at fremme viden om urban mobility internationalt, herunder ikke mindst cyklisme og undersøgelser af faktorer af betydning for borgernes valg af cyklen som transportmiddel i større byer.

Endelig vil regeringen arbejde for at løfte ambitioner og sætte fart på handling via internationalt samarbejde, aftaler og tiltag for at sikre synergier på tværs af landbrug, afskovning, vand- og luftkvalitet, arealanvendelse, biodiversitet, bæredygtig produktion og forbrug, cirkulær økonomi, naturbaserede løsninger og havene.

Strategiske initiativer og indsatser

- **Regeringen vil** arbejde for, at FN's klimakonvention og Parisaftalen udgør en velfungerende og troværdig ramme for den globale klimaindsats, der bidrager til at løfte det globale ambitionsniveau. I FN-klimaforhandlinger vil regeringen søge at bygge alliancer med alle relevante grupper blandt andet de fattigste og mest sårbare udviklingslande og små ø-stater med udgangspunkt i deres særlige behov i forhold til at sikre adgang til klimafinansiering og klimatilpasning.
- **Regeringen vil** arbejde for en opjustering af EU's 2030-mål til mindst 55 pct., en omkostningseffektiv implementering, en ambitiøs europæisk klimalov med et mål om klimaneutralitet senest i 2050 for EU og medlemslandene og at EU's grønne omstilling indrettes klogt.
- **Regeringen vil** som led i en styrket klimadiplomati arbejde for, at udenrigs-, udviklings-, handels- og relevante sektorpolitikker samt eksport- og investeringsfremme systematisk understøtter Parisaftalen og verdensmålene, og indgår i en samlet koordineret indsats bilateralt, multilateralt og via EU. Regeringen vil arbejde for at styrke EU's klimadiplomati.
- **Regeringen vil** arbejde for, at økonomisk genopretning efter COVID-19 krisen er i overensstemmelse med Parisaftalen og verdensmålene – vi skal Build Back Better and Greener.
- **Regeringen vil** arbejde for, at EU's handelspolitik har større fokus på klima- og miljøhensyn samt fremme af handel med bæredygtige løsninger.
- **Regeringen vil** anvende Danmarks lederskab på verdensmål 7 om bæredygtig energi med fokus på vedvarende energi, energieffektivitet og adgang til energi til at øge globale ambitioner. I den forbindelse vil vi også arbejde for at sikre uddannelse af faglærte med de rette kompetencer inden for disse områder.
- **Regeringen vil** arbejde for at øge klimaambitioner og grøn omstilling via grønne strategiske partnerskaber og samarbejde med udvalgte tredjelande samt via dialog med prioritetslande for udviklingssamarbejdet.
- **Regeringen vil** arbejde for at øge klimaambitioner og fremme handling hos og gennem samarbejde med ikke-statslige aktører blandt andet byer, erhvervsliv, internationale organisationer og civilsamfund.
- **Regeringen vil** arbejde for en social retfærdig global grøn omstilling, hvor befolkningen inddrages i at forme den grønne fremtid, herunder særligt sårbare grupper og unge.
- **Regeringen vil** styrke synergien til klimadagsordenen i globalt samarbejde om fremme af bæredygtig forbrug og produktion, global genanvendelse af plast og sikker håndtering af kemikalier og affald.
- **Regeringen vil** arbejde for ambitiøse, nye, globale naturmål under FN's Biodiversitetskonvention, herunder at bremse tabet af naturarealer og fremme brug af naturbaserede løsninger, samt arbejde for at relevante internationale aftaler sikrer, at havene er modstandsdygtige og robuste over for klimaændringer.
- **Regeringen vil** arbejde for at gøre globale fødevarsystemer mere bæredygtige i samarbejde med andre lande og ikke-statslige aktører fx via deltagelse i koalitioner og multilaterale fora og gennem udbredelse af bæredygtige løsninger blandt andet inden for kvælstofanvendelse, madspild og fødevarerub.
- **Regeringen vil** have et højt ambitionsniveau i reguleringen af international søfart og luftfart gennem FN's internationale søfartsorganisation (IMO) og FN's internationale luftfartsorganisation (ICAO), samt arbejde for at disse ambitioner implementeres effektivt.
- **Regeringen vil** arbejde for et højere ambitionsniveau og for at understøtte udfasningen af benzin- og dieslbiler i relevante globale samarbejder om landbaseret transport, herunder International Transportforum (ITF), i tillæg til arbejdet i EU-regi.

Vi reducerer de globale drivhusgasudledninger ved at vise vejen for grøn omstilling

Danmark skal arbejde for grøn omstilling i praksis med fokus på, at de største udledere i verden reducerer deres udledninger, og at udviklingslandene gennemgår en bæredygtig udvikling.

Danmark skal tage grønt lederskab i EU

Danmarks indflydelse på EU's klimamål og -regulering er en central platform for at reducere drivhusgasudledninger globalt. EU står nemlig for omkring 10 pct. af de globale udledninger, og EU's robuste regulering er med til at reducere denne andel, og kan fungere som inspiration for andre lande. Ambitiøs og omkostningseffektiv regulering i EU kan samtidig bidrage til Danmarks grønne omstilling. Der skal under den nuværende Kommission i 2020-2024 behandles lovgivning om, hvordan EU skal øge og indfri et højere

drivhusgasreduktionsmål i 2030 og omstilles til et klimaneutralt samfund med en ressourceeffektiv og konkurrencedygtig økonomi.

Danmark vil påtage sig et offensivt grønt lederskab i EU og arbejde for en ambitiøs udmøntning af European Green Deal med en omkostningseffektiv klimaregulering, der bidrager til et forhøjet EU klimamål i 2030 på mindst 55 pct. samt klimaneutralitet i EU og i alle medlemslande senest i 2050. Den danske indsats i EU er central, fordi den både hjælper nationalt med at fremme den grønne omstilling, mindsker risiko for udflytning



Tekstboks

Elementer i European Green Deal

- Klimaneutralitet i EU senest i 2050
- Opjustering af EU's 2030 klimamål på mindst 50 pct. og op til 55 pct.
- Levering af ren, økonomisk overkommelig og sikker energi
- Mobilisering af industrien med en ren og cirkulær økonomi for øje
- Opførelse og renovering af bygninger på en energi- og ressourceeffektiv måde
- En ambition om nulforurening for et giftfrit miljø
- Bevarelse og genoprettelse af økosystemer og biodiversitet
- Fra "jord til bord": Et retfærdigt, sundt og miljøvenligt fødevarer-system
- Fremskyndelse af omstillingen til bæredygtig og intelligent mobilitet
- Finansiering af omstillingen
- Ingen lades i stikken (retfærdig omstilling)

af arbejdspladser, styrker grønne danske virksomheders konkurrenceevne og eksport samt skubber på stærk europæisk klimaregulering, som kan inspirere globalt.

Vi bidrager til globale reduktioner

Danmarks samlede erfaring og kompetencer inden for grøn omstilling giver os en unik mulighed for at bidrage til at reducere de globale drivhusgasudledninger i resten af verden.

Danske myndigheder har mange årtiers erfaring med at skabe rammerne for succesfuld grøn omstilling, og danske virksomheder og andre aktører såsom vidensinstitutioner er førende i at udvikle og gennemføre grønne løsninger blandt andet inden for vedvarende energi, fjernvarme, energieffektiviseringer, rent drikkevand, spildevand, en effektiv landbrugs- og fødevarerproduktion og biobrændsel. Via bilaterale myndighedssamarbejder og eksportfremmeindsatser opnås en markant opskalering og gearing af danske erfaringer og løsninger. Dette bidrager til at reducere udledninger uden for Danmarks grænser.

Når Danmark engagerer sig i et land gennem et myndighedssamarbejde, arbejder danske eksperter og ambassaden over en længere periode direkte sammen med partnerlandets myndigheder. Fx har danske og kinesiske tekniske eksperter samarbejdet om at vise, hvordan Kinas fremtidige energisystem kan indrettes, for at Kina kan reducere sin CO₂-udledning med mere end 7 milliarder ton CO₂ årligt i 2050 – vel at mærke uden at energiomkostningerne stiger. Dette er en unik dansk tilgang. Derved kan vi rådgive om at nedskalere det sorte og opskalere det grønne samtidig.

Kombinationen af løsningsorienteret myndighedssamarbejde, kommerciel eksportrådgivning og et stærkt dansk klimadiplomati – en samtænkt tilgang, hvor flere instrumenter bringes i spil – styrker grundlaget for politiske og tekniske beslutninger i retning af grøn og bæredygtig omstilling i vores partnerlande og danske virksomheders grønne løsninger. I en verden hvor flere lande øger deres ambitionsniveau på det grønne område, er der større efterspørgsel efter dansk ekspertise og rådgivning. Regeringen vil styrke den danske rådgivning i form af de længerevarende dybe samarbejder og samtidig



Grafik

Myndighedssamarbejde



- Myndighedssamarbejde under udviklingsbistanden
- Myndighedssamarbejde under Eksportordningen



Tekstboks

Myndighedssamarbejde med Vietnam

Den vietnamesiske industrisektor er med et årligt udslip af CO₂ på 75 millioner tons blandt de sektorer i Vietnam med højest energiforbrug. Som led i det dansk-vietnamesiske myndighedssamarbejde på energiområdet inddrages danske erfaringer i den vietnamesiske industri med henblik på at høste store energibesparelser i Vietnam. Klimaeffekten fra den øgede energieffektivitet vurderes at være på 3 millioner tons CO₂-reduktion årligt over de næste 5 år. Dette svarer til 37 pct. af de årlige udledninger fra det danske energiforbrug (2018-tal).

Dialogen mellem Danmark og Vietnam foretages af Energistyrelsen og det vietnamesiske Ministerium for Industri og Handel, og understøttes af den danske ambassade i Vietnam. Danmark har bidraget til udarbejdelsen af guidelines og et databaseret værktøj, hvor vietnamesiske provinser kan indføre sine energidata og få overblik over attraktive tiltag for energibesparelse samt forslag til lokale handleplaner og reduktionsmål. Værktøjet er en del af den nationale handlingsplan, der har en målsætning om 5-7 pct. øget energieffektivitet i perioden 2019-2025.

åbne op for kortvarige samarbejder med mere snævert tematisk fokus i lande med specifikke behov, som Danmark kan hjælpe med at løse.

Verden står over for store investeringer i infrastruktur i de kommende årtier som følge af højere klimaambitioner og et stigende energi- og ressourcebehov. Danmark skal arbejde for en grøn infrastruktur, der fremmer muligheden for at nå Parisaftalens mål. Det giver store muligheder for danske virksomheder – store som små – der har styrkepositioner på grønne teknologier. Her skal danske virksomheders styrkepositioner udnyttes. Det gælder inden for energi-, vand-, miljø- og landbrugsteknologi samt det blå erhverv. Dette er både til gavn for den grønne omstilling globalt, jobskabelse og uddannelse, den grønne eksport og Danmarks fremtidige velstand. Vi vil samtidig bidrage til at understøtte reduktion af danske og globale virksomheders globale klimaaftryk fra import og forbrug via internationale aftaler, partnerskaber og via udviklingssamarbejdet.

Regeringens indsats for en opskalering af grønne løsninger ude i verden skal gå hånd i hånd med en nedskalering af de mest udledende sektorer og energikilder. Her er udfasning af kul og subsidier på fossile brændsler globalt set de mest presserende udfordringer for at nå Parisaftalens temperaturmål. I EU håndteres kuludfasning gennem European Green Deal og målet om, at EU skal være klimaneutral senest i 2050. Regeringen ønsker at styrke indsatsen for kuludfasning, særligt i Asien og Afrika, hvor det stærkt stigende energibehov bør dækkes af vedvarende energi eller begrænses gennem energieffektive tiltag. Samtidig vil vi arbejde for at sikre, at den grønne omstilling bliver social retfærdig, og

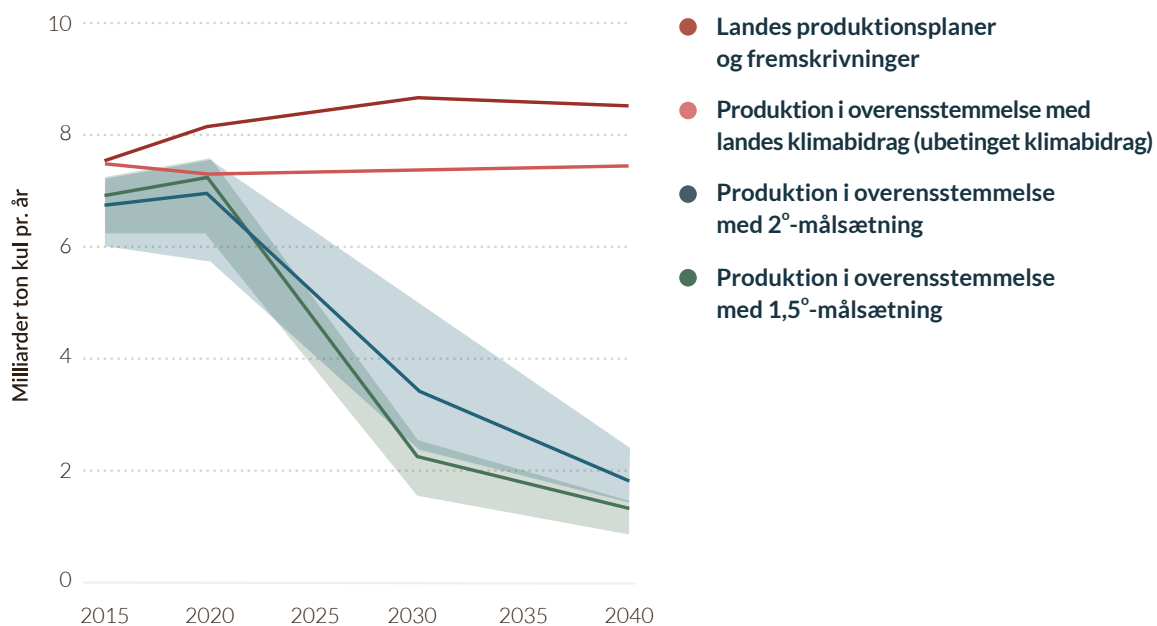
at der skabes nye grønne muligheder i områder, hvor de fossile jobs forsvinder. Den grønne omstilling skal være løftestang for at skabe fremtidens jobs og bedre samfund. Her er adgang til relevant uddannelse et vigtigt middel, og derfor vil vi bidrage til at uddanne flere faglærte på det grønne område særligt i udviklingslande.

En stærk sammenhæng mellem de bilaterale samarbejder og indsatsen i multilaterale fora kan øge effekterne af den samlede danske klimaindsats. Gennem en styrket dansk klimadiplomatsk indsats i EU og FN samt engagement i internationale organisationer skal den danske bilaterale indsats understøttes af større grupper af landes politiske pres og erfaringsudveksling.



Grafik

Fremskrivning af global kulproduktion



Grafikken viser fremskrivninger af den globale kulproduktion efter forskellige scenarier: såfremt udviklingen fortsætter (rød), såfremt lande lever op til deres forpligtigelser under Parisaftalen (lyserød) samt såfremt kulproduktionen skal være i overensstemmelse med at begrænse den globale temperaturstigning til henholdsvis 2 grader og 1,5 grader (blå og grøn).

Kilde: UNEP (2019): Production Gap Report 2019. Oversat af Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet.

Strategiske initiativer og indsatser

- **Regeringen vil** arbejde for en ambitiøs og omkostningseffektiv klima- og miljøregulering i EU, der kan sikre en grøn omstilling frem mod et opjusteret klimamål i 2030 på mindst 55 pct. samt et klimaneutralt EU senest i 2050.
- **Regeringen vil** styrke de bilaterale myndighedssamarbejder og den kommercielle eksportfremmeindsats i EU og globalt for at reducere de globale drivhusgasudledninger.
- **Regeringen vil** styrke den danske støtte til det multilaterale arbejde for global grøn omstilling.
- **Regeringen vil** arbejde for at fremme global kuludfasning og stoppe muligheden for offentlig eksportfinansiering til kulfyrede kraftværker, termisk kuludvinding og termisk kulløstik. Regeringen vil desuden i internationale forhandlinger øge det klimadiplomatiske pres for global kuludfasning.
- **Regeringen vil** arbejde for at understøtte en reduktion af danske og udenlandske virksomheders globale klimaaftryk med fokus på værdikæden.
- **Regeringen vil** styrke ansvarlige og afskonningsfri værdikæder for landbrugsvarer for at fremme klima, biodiversitet og sociale forhold i producentlandene og reducere det danske klima- og miljøfodaftryk.

Vi vil drive tilpasnings- og modstandsdygtighedsinitiativer i kampen mod klimaforandringerne

Regeringen ønsker at bruge sin position som grønt foregangsland til internationalt at inspirere og drive tilpasnings- og modstandsdygtighedsinitiativer i klimakampen via både udviklingssamarbejdet og eksportfremmeindsatsen. Regeringen ønsker et langt mere klimaambitiøst dansk udviklingssamarbejde med skærpet fokus på tilpasning og bæredygtig udvikling i de fattigste og mest skrøbelige udviklingslande, hvor flere skal have adgang til ren energi og rent vand. Regeringen vil arbejde for, at de danske løsninger for forebyggelse og klimatilpasning bredes ud i verden gennem eksportfremmeindsatsen.

Klimaforandringerne mærkes over hele kloden

Ekstreme vejrbegebenheder som hedebølger, tørkeperioder og oversvømmelser er blevet normalen mange steder. Udviklingen kræver store investeringer. De fleste af verdens største byer ligger ved kyster eller floder og er truet af vandstigninger og oversvømmelser, mens den globale landbrugsproduktion er udfordret af ekstreme vejrfænomener. Særligt bekymrende er det, at klimaforandringerne risikerer at underminere de seneste årtiers fremskridt i mange udviklingslande og gøre det umuligt at indfri FN's verdensmål. Det er nødvendigt, at alle lande styrker modstandsdygtigheden mod klimaforandringerne. Det gælder særligt i de fattigste og skrøbelige lande. Klimaforandringer påvirker i høj grad landbruget og dermed levegrundlaget for den store andel af befolkningen, der er afhængige af det. Vi skal øge modstandsdygtigheden i landbruget og skabe tilpasning gennem alternative indtægtsmuligheder, så disse grupper bliver mindre sårbare.

Vi skal bidrage til at undgå og reducere risikoen for tab og skader, som følge af klimaforandringerne, og hjælpe til genopbygning, hvis klimakatastrofen rammer. Derigennem bidrager vi til at redde menneskeliv, mindske ulighed, imødegå konflikt og fordrivelse og støtte en positiv økonomisk udvikling i de kommende år. De udenrigs- og sikkerhedspolitiske dimensioner af klimaudfordringen vil blive yderligere belyst i regeringens udenrigs- og sikkerhedspolitiske strategi.

Danmark har erfaringer, know-how og løsninger inden for forebyggelse, modstandsdygtighed, klimatilpasning

og bæredygtig udvikling, som skal bringes i spil globalt. Derfor skal danske myndigheder, forsyningsselskaber, virksomheder, civilsamfundsorganisationer samt videninstitutioner styrke deres internationale engagement og samarbejde. Det er til gavn for vores samarbejdslande såvel som dansk eksport og beskæftigelse samt videreudvikling af danske styrkepositioner.

Vi vil sikre et solidarisk og grønt udviklingssamarbejde

Klimaforandringerne er globale, men rammer skævt. De fattigste befolkningsgrupper og de fattigste lande bliver hårdest ramt. De har samtidig færrest ressourcer til at tilpasse sig et varmere klima med forandrede nedbørsmønstre, forhøjede vandstande og hyppigere naturkatastrofer. Hvis ikke der sættes massivt og hurtigt ind, vil klimakrisen underminere mulighederne for at nå verdensmålene i særligt Afrika – og sætte allerede vundne fremskridt over styr. Klimakrisen kan samtidig forværre eksisterende fattigdom, skrøbelighed, ulighed og konflikter – og føre til øget fordrivelse og irregulær migration. Danmark vil derfor have fokus på forebyggelse af og tilpasning til effekterne af klimaforandringerne og udvikling af modstandsdygtighed på tværs af arbejdet med øvrige verdensmål. Når vi bekæmper klimaforandringerne, skal vi samtidig bekæmpe ulighed.

Regeringen ønsker at øge andelen af udviklingsbi-standen, der understøtter klimaområdet. Udviklingssamarbejdet på klimaområdet skal samtidig målrettes til udviklingslandenes forskelligartede behov, og forankres i de lokale prioriteter og udfordringer.

Reduktionsindsatser i store vækstøkonomier har størst effekt på de globale udledninger på kort sigt. De fattigste og skrøbeligste lande har størst brug for støtte til at håndtere konsekvenserne af klimaforandringerne. Der er samtidig stort potentiale for positiv synergi mellem en grøn omstilling, klimatilpasning og opnåelsen af andre verdensmål. Det gælder fx verdensmål 5 om ligestilling. Investeringer i kvinder og pigers uddannelse og seksuelle og reproduktive sundhed og rettigheder bidrager både til at styrke kvinders inklusion i det politiske og økonomiske liv og medvirker til at knække befolkningskurven. Det gælder også verdensmål 8 om anstændige jobs og økonomisk vækst, hvor den grønne omstilling kan være en løftestang for nye grønne jobs, blandt andet ved at satse på flere faglærte med grønne kompetencer.

Udviklingslandene står foran enorme udfordringer med at skabe jobs til millioner af unge. Samtidig skal der investeres kæmpe summer i ny infrastruktur, byudvikling, industri, bæredygtig landbrugsproduktion samt vand- og energiforsyning. I Afrika syd for Sahara har en stor andel af

befolkningen ikke adgang til ren energi eller rent vand. Adgang til vand og bedre vandresource-forvaltning er en forudsætning for en stabil fødevarerproduktion, og vandadgang kan mindske spændinger i de regioner, hvor ressourcerne er knappe. For at nå verdensmålene vil det være nødvendigt at investere massivt i ny infrastruktur. Her har de fattigste lande en mulighed for at springe den fossile og forurenende fase over og gå direkte til grønne løsninger. Nye investeringer skal være bygget på fremtidige klimascenarier, og dermed være tilpasset en varmere verden med øget risiko for tørke, oversvømmelse og hvedebølger. Der skal sættes en grøn dagsorden, der giver ny dynamik til at nå verdensmålene, og skaber vækst, uddannelse samt grønne jobs og lærepladser med grønne kompetencer til særligt de mange unge i Afrika. Den grønne omstilling må ikke øge uligheden. Samtidig forebygger vi klimadreven fordrivelse og irregulær migration. Derfor vil Danmark i udviklingssamarbejdet have særligt fokus på at sikre adgang til ren energi og rent vand for millioner i Afrika. Endelig vil Danmark arbejde for at fremme indsats, der kombinerer klima-, miljø- og biodiversitetshensyn.



Tekstboks

Vi skal sikre adgang til rent vand og ren energi globalt

Adgang til vand og energi er grundlaget for liv og en bæredygtig udvikling. Men mange millioner mennesker, særligt i Afrika, mangler adgang. Derfor arbejder regeringen for at sikre adgang til rent vand og ren energi særligt i Afrika.

- 844 millioner mennesker mangler adgang til vand på verdensplan. Problemet er særligt stort i Afrika syd for Sahara. Her mangler ca. 40 pct. af befolkningen adgang til vand.
- 789 millioner mennesker mangler adgang til energi på verdensplan. De fleste – 70 pct. – bor i Afrika syd for Sahara.

Danske kompetencer og løsninger skal i spil

De stærke danske kompetencer og løsninger på klimatilpasning og bæredygtig udvikling skal i spil i resten af verden.

Danmarks myndighedssamarbejde skal bidrage til at understøtte partnerlandene i at udarbejde og implementere ambitiøse klimatilpasningsplaner. Disse skal være integreret i relevante nationale og lokale udviklingsplaner og bidrage til at styrke landenes modstandsdygtighed, ligesom de skal samtænkes med øvrige danske klimaindsatser, herunder på finansieringsområdet. Samtidig skal myndighedssamarbejdet bistå med at forbedre grundlaget for private investeringer i klimatilpasningsprojekter. Dette kan skabe konkrete muligheder for danske virksomheders eksport af grønne teknologiløsninger, projektrådgivning og teknisk samarbejde med andre aktører. Løsningerne kan gennem demonstrations-effekten vise, hvad der er muligt og medvirke til at inspirere til grøn vækst, ambitiøse tilpasningsplaner og mobilisering af kapital fra private investorer.

Den tætte sammenhæng mellem teknisk samarbejde, udviklingsbistand, klimadiplomati og eksportfremme kan skabe grundlag for en hurtigere grøn omstilling og tilpasning i resten af verden. Vejen derhen går via et fokuseret samarbejde på energi-, klima-, fødevarer- og miljøområdet i eksisterende partnerlande og i nye lande, og en styrket grøn eksportfremmeindsats.

Danske virksomheder eksporterer allerede løsninger til at forebygge og afbøde konsekvenserne af klimaforandringerne – klimatilpasning – til hele verden.

I de kommende år forventes efterspørgslen at stige yderligere i takt med, at effekterne af klimaforandringerne begynder at vise sig og ønsket om bæredygtige løsninger stiger. Denne udfordring vil kræve nye innovative løsninger samt en videreudvikling af danske styrkepositioner inden for grønne løsninger på tilpasning. Regeringen vil fremme denne udvikling ved at styrke eksportfremmeindsatsens fokus på bæredygtighed og klima. Samtidig vil regeringen understøtte udviklingen af en lokal grøn privatsektor i partnerlandene via udviklingssamarbejdet, hvilket også kan være en løftestang for flere grønne jobs.

Strategiske initiativer og indsatser

- **Regeringen vil** sørge for, at Danmark igen bliver et grønt foregangsland når det gælder udviklingsbistand med en pionertilgang, der inspirerer og skaber konkrete forandringer for verdens fattigste.
- **Regeringen vil** udarbejde en ny udviklingspolitisk strategi, hvor støtten til klima og miljø står centralt og tæt forbundet til opfyldelsen af verdensmålene.
- **Regeringen vil** gøre integration af klimahensyn til en vigtig prioritet i alle relevante landestategier, organisationsstrategier og aftaler med civilsamfund, som udgør de strategiske rammer for Danmarks udviklingsengagement med lande, organisationer og partnere.
- **Regeringen vil** sikre at udviklingssamarbejdet både fremmer verdensmålene og målene i Parisaftalen, og at ingen danske indsatser modarbejder ambitionerne i Parisaftalen.
- **Regeringen vil** give særlig prioritet til grøn omstilling og fremme af modstandsdygtighed i Afrika ved at sikre adgang til ren energi og rent vand samt understøtte bæredygtige fødevarer-systemer. Vi vil i det arbejde også have fokus på at skabe grønne jobs og uddanne faglærte med grønne kompetencer, og at den grønne omstilling ikke øger uligheden.
- **Regeringen vil** arbejde for, at FN bliver bedre til at forebygge konflikter og opretholde fred ved at imødegå de sikkerhedsrelaterede konsekvenser af klimaforandringerne, herunder i forbindelse med FN's Sikkerhedsråds arbejde.
- **Regeringen vil** arbejde for indsatser, der fremmer og samtænker klima-, miljø- og biodiversitetshensyn.
- **Regeringen vil** styrke myndighedssamarbejder inden for klimatilpasning i udviklingslandene med fokus på Afrika.
- **Regeringen vil** styrke eksportfremmeindsatsen inden for grønne forebyggelse- og klimatilpasningsløsninger.
- **Regeringen vil** udbrede anvendelsen af vandalliancer med forsyningsselskaberne, virksomheder, vidensinstitutioner og internationale samarbejdspartnere til flere lande.

Vi vender de globale finansieringsstrømme fra sort til grøn

Der er behov for massive investeringer for at sætte fart i den grønne omstilling. Regeringen vil arbejde for at accelerere et skift til grønne klimavenlige investeringer på alle niveauer og landegrupper frem for sorte investeringer. Rammevilkårene for de finansielle markeder og fx energimarkedet skal indrettes, så de understøtter grønne investeringer fra private og institutionelle investorer samt fonde. Samtidig er der behov for at styrke mobiliseringen af klimafinansiering til de fattigste og skrøbeligste lande. Regeringen vil tage lederskab i forhold til at indtænke den grønne omstilling i genopretningspakker efter COVID-19 både globalt og gennem EU.

De finansielle aktører skal bidrage til grøn omstilling

Offentlige og private investorer har et ansvar for at sætte skub i den grønne omstilling ved at investere i grønne løsninger frem for sorte. Danmark kan bygge videre på de gode erfaringer med mobilisering af investorer til den grønne omstilling ved at forstærke indsatsen for at trække EU og de multilaterale udviklingsbanker i en grønnere retning. Regeringen ønsker derfor at arbejde for, at der udvikles internationale rammer for virksomhederne og den finansielle sektor, som fremmer grønne og bæredygtige investeringer. Dette vil også understøtte grønne investeringer i Danmark.

EU's forordning om et klassifikationssystem for, hvornår en økonomisk aktivitet er bæredygtig er et skridt på vejen, og regeringen ønsker at bidrage positivt til yderligere EU-tiltag på det finansielle område. Regeringen vil være en konstruktiv partner i at fremme større transparens i den finansielle sektor i forhold til klimarisici. Danmark skal derfor bidrage til at fremme fælles definitioner og gennemsigtighed, der giver investorer og i sidste ende forbrugeren mulighed for at "stemme med fødderne" ved selv at vælge de bæredygtige alternativer. Danmark støtter også initiativet Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD). TCFDs anbefalinger er med til at skabe et globalt fælles fodslag på klimarapportering og styrke virksomheders incitament til grøn

omstilling. Dermed bidrager TCFD til at flytte de finansielle strømme i overensstemmelse med Parisaftalens mål.

Offentlige-private partnerskaber er et vigtigt instrument til at øge private investeringer. Regeringen har blandt andet i samarbejde med en række private aktører skabt et offentligt-privat partnerskab Climate Investment Coalition, der skal mobilisere institutionelle investorer internationalt til at øge deres investeringer i grøn omstilling frem mod 2030. Dette er et klart signal om, at investorerne står klar med investeringer, hvis landene øger de politiske ambitioner og skaber de rigtige rammebetingelser for grøn energi. Vi vil fremadrettet samarbejde med investorer og investorkoalitioner og andre finansielle aktører, der driver den grønne omstilling.

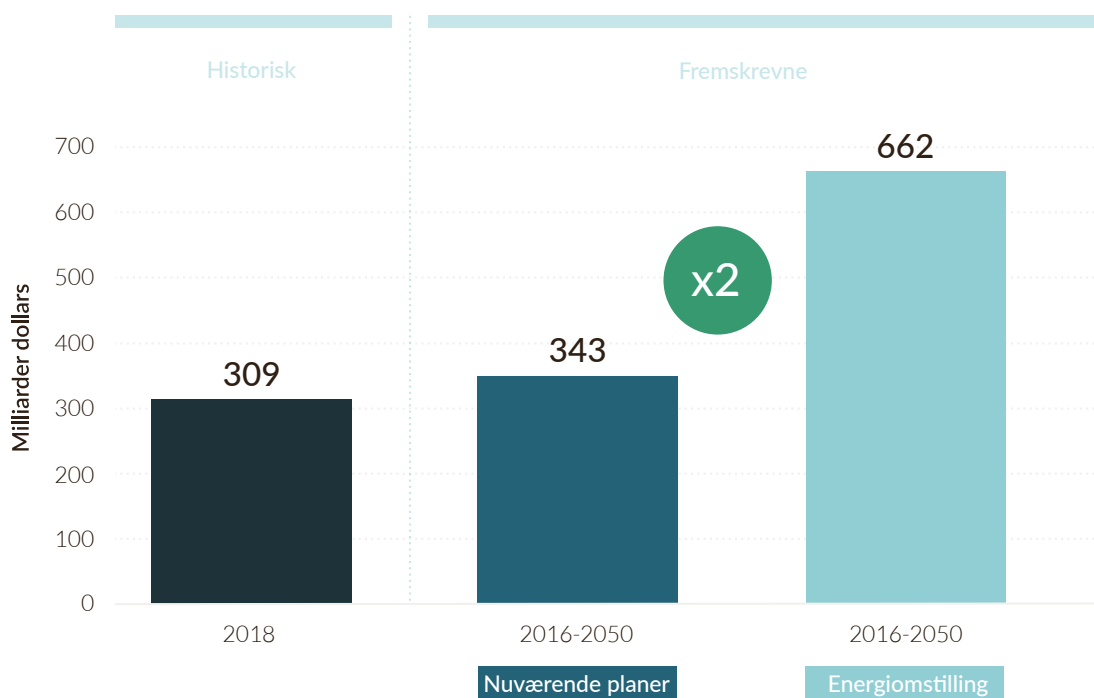
Investeringer skal kanaliseres over i den grønne omstilling og tilpasning

Der er behov for massive investeringer i den grønne omstilling. Alene de årlige investeringer i vedvarende energi skal næsten fordobles – fra ca. 350 til ca. 650 milliarder dollars årligt – frem mod 2050, hvis den globale temperaturstigning skal begrænses til 1,5 grader¹. På den korte bane sætter den økonomiske krise i kølvandet på COVID-19 de grønne investeringer under pres. På trods af, at der er udviklet grønne teknologier som er konkurrencedygtige med fossile teknologier, opfattes



Grafik

Massivt behov for investeringer i vedvarende energi for at nå 1,5°-målsætning



Grafen viser behovet for gennemsnitlige årlige globale investeringer i vedvarende energikapacitet (elproduktion) for at nå 1,5 graders-målsætningen. De årlige investeringer i vedvarende energi skal næsten fordobles fra ca. 350 til ca. 650 milliarder dollars årligt frem mod 2050 i forhold til de nuværende planer.

IRENA (2019): Holding the Line on Rising Global Temperatures. Oversat og justeret af Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet.

investeringer i vedvarende energi og andre grønne teknologier ofte som mere finansielt risikofyldte, særligt i vækstøkonomier og udviklingslande. Det er en udfordring i forhold til at drive den grønne omstilling. Derfor engagerer Danmark sig aktivt i at forbedre rammebetingelserne for investeringer i den grønne omstilling, særligt i vedvarende energi gennem udbredelsen af vores egne erfaringer. Det sker både bilateralt gennem kapacitetsopbygning i Danmarks samarbejdslande, og multilateralt gennem internationale organisationer som OECD, Verdensbanken og FN. Regeringen ønsker et fortsat stærkt fokus på udviklingen af rammebetingelser som en forudsætning for at accelerere de globale investeringer i grøn omstilling.

Investeringspartnerskaber mellem offentlige og private – blended finance – kan bidrage til at styrke mulighederne for at tiltrække private investorer og realisere projekter i vækstøkonomier og udviklingslande, som ellers ikke kan finansieres, fordi store investeringer i ukendte markeder ofte opfattes som for risikofyldte. Danmark er i front med at mobilisere finansiering fra institutionelle investorer til udviklingslandene. Investeringsfonden for Udviklingslande (IFU) forvalter fx en investeringsfond til fremme af verdensmålene, hvor private investorer, primært danske pensionskasser, har givet tilsagn om 60 pct. af fondens samlede kapital på næsten 5 milliarder kroner. Fonden kan tjene som inspiration for andre områder og andre lande.



Tekstboks

Climate Investment Coalition

Climate Investment Coalition arbejder for internationalt at mobilisere pensionsselskaber og private investorer til at øge deres investeringer i grøn energi og klimaløsninger. Initiativet udspringer af FN's klimatopmøde i 2019, hvor danske pensionsselskaber annoncerede planer om nye grønne investeringer for 350 milliarder kroner frem mod 2030 og er et samarbejde mellem regeringen, Forsikring & Pension, Institutional Investors Group on Climate Change (IIGCC) og World Climate Foundation.

Det er en særlig udfordring at mobilisere finansiering til de mindst udviklede og mest sårbare lande. Det gælder både investeringer i at reducere drivhusgasudledninger og i klimatilpasning. Der er ifølge FN behov for 150-300 milliarder dollars hvert år frem til 2050 til klimatilpasning i udviklingslandene. Regeringen ønsker at understøtte private investeringer i de fattigste udviklingslande og vækstøkonomier. Det kræver nytænkning i forhold til alternative investeringer og nye instrumenter, der kan supplere den traditionelle udviklingsbistand.

En anden udfordring for grønne investeringer i udviklingslandene er mangel på investeringsmodne projekter. Derfor har Danmark taget lederskab for etablering af Climate Investment Platform i samarbejde med andre multilaterale aktører. Formålet er at forbinde investorer med offentlige myndigheder i udviklingslande for at udvikle og videreudvikle klimaprojekter til at blive investeringsmodne.

De multilaterale udviklingsbanker er en hjørnesten i mobiliseringen af investeringer og finansiering, og tegner sig for godt halvdelen af al klimafinansiering til vækstøkonomier og de mindst udviklede lande. Derfor er det vigtigt, at klimadagsordenen integreres fuldt ud med udviklingsbankernes traditionelle og vigtige udviklingsfokus. Regeringen vil arbejde for at fremme og konkretisere de grønne ambitioner i udviklingsbankernes strategier og på tværs af projekter med fokus på at øge investeringer i vedvarende energi, opskalering af energieffektivitet og energiadgang, udfasning af investeringer og subsidier til fossile brændsler, styrke fokus på miljø, herunder cirkulær økonomi, vand og biodiversitet, og klimafinansiering til de fattigste og mest udsatte lande. Vi vil arbejde for, at udviklingsbankernes ambitions- og finansieringsniveau kommer op på niveau med den Europæiske Investeringssbank, der i 2019 besluttede at udfase fossile energiinvesteringer fra udgangen af 2021.

Regeringen vil også styrke arbejdet i de multilaterale klima- og miljøfonde, med særligt fokus på dem, som er oprettet som en del af Klimakonventionen. Regeringen vil engagere sig aktivt i strategisk udvikling og uddelingen af midler fra Den Grønne Klimafond og Den Globale Miljøfacilitet. Danmark har over de næste fire år (2020-2023) mulighed for direkte indflydelse i bestyrelsen i Den Grønne Klimafond – verdens største klimafond – for at drive den globale grønne omstilling fremad med fokus på både reduktions- og tilpasningsindsatser særligt målrettet de mindst udviklede lande og små østater.

Regeringen vil sikre, at Danmark bidrager til aftalen om at mobilisere mindst 100 milliarder dollars årligt i perioden 2020-2025 fra forskellige kilder, og vil arbejde for, at EU og de øvrige udviklede lande gør det samme. Det er vigtigt, at særligt de mindst udviklede lande får del i disse midler. Det vil ikke kun bidrage til den livsnødvendige hjælp til de lande, der er hårdest ramt af klimaforandringerne, men også bidrage til, at udviklingslandene kan reducere deres drivhusgasudledninger. Klimabistanden til udviklingslandene spiller en nøglerolle i forhold til den grønne omstilling i de fattigste udviklingslande og indfrielsen af Parisaftalens mål.

Regeringen vil arbejde for at styrke finansministeriets indsats og engagement i den grønne omstilling igennem Coalition of Finance Ministers for Climate Action. Koalitionen, der samler over 50 finansministre fra hele verden, udgør et forum for erfaringsudveksling og udvikling af redskaber til at integrere klimahensyn i økonomisk og fiskal politik. Danmark vil særligt engagere sig i at dele danske erfaringer med at integrere klima og grøn omstilling i Finansministeriets regnemodeller.

¹IRENA (2019): Holding the Line on Rising Global Temperatures

Strategiske initiativer og indsatser

- **Regeringen vil** arbejde for, at EU-Kommissionen laver ambitiøse udspil, som understøtter udvikling, standardisering og acceleration af markederne for bæredygtig finansiering.
- **Regeringen vil** tilslutte sig anbefalinger om, hvordan virksomheder og den finansielle sektor kan arbejde med klimarelaterede risici og muligheder gennem Task Force for Climate-related Financial Disclosures.
- **Regeringen vil** arbejde på at styrke rammebetingelser for grøn omstilling gennem såvel bilaterale som multilaterale indsatser.
- **Regeringen vil** mobilisere mere privat kapital til bæredygtige investeringer gennem innovative finansieringsinstrumenter og offentlige-private partnerskaber.
- **Regeringen vil** gennem aktivt ejerskab af Investeringsfonden for Udviklingslande (IFU) skabe en markant grøn profil i IFU's investeringer.
- **Regeringen vil** arbejde for at fremme og konkretisere de grønne ambitioner i multilaterale udviklingsbankernes strategier og på tværs af projekter.
- **Regeringen vil** styrke sit engagement i Den Grønne Klimafond og Den Globale Miljøfacilitet for at øge klimafinansiering og investeringer i bæredygtighed til udviklingslandene, herunder de mest sårbare lande.
- **Regeringen vil** arbejde for et større internationalt fokus på at sikre tilstrækkelig klimafinansiering til klimatilpasning i de fattigste og mest udsatte lande, hvor markedsfinansiering er vanskeligt.
- **Regeringen vil** arbejde for at styrke finansministeriernes rolle og kapacitet på klimaområdet gennem Coalition of Finance Ministers for Climate Action med særligt fokus på at dele danske erfaringer med at integrere klima og den grønne omstilling i makroøkonomiske regnemodeller.

Vi samarbejder med erhvervet om grønne løsninger, der gør en forskel

I Danmark nyder vi godt af et stærkt samarbejde mellem myndigheder og erhvervsliv. Det er en styrkeposition, som vi skal værne om.

En succesfuld global klimaindsats skal have erhvervslivet med og sikre, at danske løsninger leverer for både danskerne og ude i verden.

Det ligger dybt forankret i danske virksomheder at skabe løsninger, der gør en forskel ude i verden. COVID-19 krisen har vist, hvor hurtigt vi som samfund og vores virksomheder kan mobilisere og omstille sig, og at det private erhvervsliv kan spille en væsentlig rolle i forhold til at løse centrale samfundsmæssige problemstillinger. Dansk økonomi og velfærd er samtidig afhængig af at eksportere løsninger til nærmarkederne, EU og globalt. Vi skal fastholde og udbygge dansk erhvervslivs grønne styrkepositioner og styrke eksporten til gavn for global grøn omstilling samt grøn vækst og grønne jobs i Danmark.

Det offentlige og private skal samarbejde om konkrete løsninger

Alle dele af samfundet skal bidrage for, at vi kan løse de globale klimaudfordringer. Det gælder ikke mindst samarbejde på tværs af offentlige myndigheder og det private erhvervsliv. Derfor har regeringen i samarbejde med erhvervslivet etableret 13 klimapartnerskaber inden for forskellige sektorer, der dækker størstedelen af dansk erhvervsliv. Klimapartnerskaberne har fokus på, hvordan erhvervslivet og regeringen i samarbejde

kan bidrage til at løse klimaudfordringerne på en måde, der samtidig understøtter dansk konkurrenceevne, eksport, jobs, velfærd og velstand samt ikke skaber øget ulighed. Dansk erhvervsliv rummer et stort potentiale for at bidrage gennem virksomhedernes egen grønne omstilling såvel som via grøn import og eksport, og kan inspirere med sine ambitioner. Det er derfor positivt, at klimapartnerskaberne har et betydeligt internationalt udsyn og peger på indsatser, som også har reduktionseffekter uden for Danmarks grænser. Det er en prioritet for regeringen, at dansk erhvervsliv omsætter dette potentiale til handling, således at virksomhederne kan bidrage til at indfri ambitionerne i Parisaftalen.

Vi skal eksportere grønne løsninger

Danmark er en eksportorienteret økonomi, hvor BNP-væksten i høj grad er drevet af eksporten. Vi har mulighed for at gøre en forskel også globalt, hvis virksomheder ændrer måden de handler på verdensmarkedet.

Den grønne sektor udgør en erhvervsmæssig styrkeposition i Danmark med ca. 71.000 fuldtidsbeskæftigede og en eksport på ca. 65 milliarder kroner, som



Tekstboks

Klimapartnerskaber med internationalt udsyn

Klimapartnerskaberne har et betydeligt internationalt udsyn og peger på indsatser, som har reduktionseffekter uden for Danmarks grænser. Fx peger Klimapartnerskabet for Handel på, at der er globale reduktionspotentialer ude i verden ved at genanvende tekstiler, spise mere grønt og reducere madspild. Og Klimapartnerskabet for Det Blå Danmark peger på, at opskalering af big data og fjernelse af ventetider i havnene i global skala kan bidrage til globale reduktioner i drivhusgasudslippet på ca. 48 millioner ton CO₂, fordi energiforbruget mindskes betragteligt i eksisterende skibe.

kan danne grundlaget for øget grøn vækst i Danmark og bidrage til den grønne omstilling globalt. Danske virksomheder skal derfor have gode betingelser for at udvikle og eksportere nye grønne produkter og løsninger, herunder i forhold til adgang til eksportfremme og finansiering, ligesom der skal skabes incitament til forskning og udvikling. Regeringen vil arbejde for, at de danske virksomheders grønne løsninger udbredes gennem en målrettet eksportfremmeindsats samt ved at styrke det grønne økonomiske diplomati yderligere.

Konkurrencen på eksportmarkederne stiger i takt med, at markedet bliver mere attraktivt. Danmark er fortsat det land i EU med den højeste eksportandel af grønne varer. Men det er ikke givet, at Danmark kan fastholde sin førerposition som leverandør af grønne løsninger. Det er derfor vigtigt,

at virksomhederne følger og bidrager til den globale teknologiske udvikling, så danske grønne løsninger fortsat vil være relevante på det globale marked. Samtidig skal vi tage fat i de barrierer, som virksomhederne oplever, når de eksporterer grønne varer og tjenester, og styrke betingelserne for, at virksomhederne kan foretage den nødvendige grønne omstilling. Eksempelvis ved at begrænse told på grønne varer og services, fremme grønne standarder og relevante mærkningsordninger, sikre bedre adgang til data til grøn omstilling eller skabe muligheder for test og demonstration af innovative løsninger i storskala.

Danske virksomheders styrkepositioner kan både skubbe til globale regler og sprede løsninger globalt. Det er afgørende at udbygge og fastholde danske styrkepositioner for at reducere udledninger fra globale brancher.



Tekstboks

Vi skal udnytte vores grønne styrkepositioner

Danmark har som den 5. største handelsflåde i verden målt på opereret tonnage en unik mulighed for indflydelse på de globale regler for skibsfarten, ligesom Danmark er verdens 7. største eksportør af grønne maritime teknologier. Det er vigtigt at udbygge og fastholde danske styrkepositioner inden for skibenes energieffektivitet og grønne brændstoffer for at reducere udledninger fra sektoren, hvor en stor del af danske udledninger ikke sker i Danmark men globalt.

Vi skal omstille og udvikle nye grønne løsninger

Regeringens ambitioner skal være en motivation for virksomheder til at arbejde for en mere klimavenlig verden.

Regeringen ønsker at fremme etablering af nye grønne vækstvirksomheder og Danmark som værksted for udvikling af nye grønne teknologier. Der er med klimaaf tale for energi og industri fra 2020 bred politisk opbakning til, at Danmark skal bane vejen for globalt lederskab inden for vedvarende energi og sikre en ambitiøs grøn omstilling af industrien. Danmark står blandt andet foran en ambitiøs udbygning af grøn energi og en markant satsning på fremtidens grønne teknologier, såsom CO₂-fangst og Power-to-X. Danmark har indgået et partnerskab med Nederlandene, der skal finansiere en tilskudsordning til Power-to-X anlæg med minimum 750 millioner kroner. Samarbejdet skal bidrage til at samle erfaringer med storskalaproduktion af grønne brændstoffer til transport og industri samt styrke det internationale samarbejde på Power-to-X området. FNs klimapanel vurderer, at fangst og lagring er nødvendig for at kunne nå Parisaftalens målsætninger. Det er teknologier, der skal bidrage til, at drivhusgasudledningen kan mindskes – også i sektorer, hvor det i dag er svært eller ikke er muligt at nedbringe udledningerne.

Men det er også teknologier, der kan udbredes og få en effekt globalt. Vi skal derfor udnytte denne mulighed og indgå i samarbejder om udbredelser af sådan ny teknologi i EU og globalt.

Vi skal hjemtage viden og investeringer til Danmarks grønne omstilling

Danmark går foran med en ambitiøs national grøn omstilling, og vi kan komme langt med kendte teknologier og virkemidler. Men der er også behov for at udvikle teknologier gennem samarbejde med andre lande og internationalt erhvervsliv for at hjemtage viden, innovation og investeringer fra andre lande, virksomheder og aktører. Det kan bidrage til vores hjemlige indsats for at nå 70 pct. drivhusgasreduktion i 2030 og målet om klimaneutralitet senest i 2050. Regeringen vil arbejde for at tiltrække grønne investeringer til Danmark og engagere sig i internationale samarbejder om innovation og forskning, der kan styrke de danske vidensinstitutioners rolle og accelerere udvikling af nye grønne teknologier, der kan bidrage til at fastholde danske styrkepositioner. Det kan forstærket klimadiplomati også bidrage til.

³ Klimaaf tale for energi og industri mv. 2020 af 22. juni 2020 (<https://fm.dk/media/18085/klimaaf tale-for-energi-og-industri-mv-2020.pdf>)

Strategiske initiativer og indsatser

- **Regeringen vil** styrke grønt økonomisk diplomati og eksportfremme inden for grønne løsninger.
- **Regeringen vil** arbejde for at tiltrække flere grønne investeringer til Danmark.
- **Regeringen vil** bidrage til at bistå danske virksomheder med at udvikle og genetablere sig på eksportmarkeder efter COVID-19 krisen med særligt fokus på bæredygtig og grøn eksport.
- **Regeringen vil** på tværs af offentlige myndigheder og i de 13 klimapartnerskaber samarbejde med erhvervslivet om at skabe større og mere attraktive markeder for danske løsninger.
- **Regeringen vil** arbejde for at styrke rammebetingelserne både nationalt, i og gennem EU samt multilateralt for, at virksomhederne kan foretage den nødvendige grønne omstilling og udbrede grønne løsninger.
- **Regeringen vil** følge arbejdet med europæiske industrialiancer tæt og melde sig aktivt ind i den europæiske brintalliance for at præge alliancen i en grøn retning og bane vej for, at danske virksomheder bliver en del af fremtidens grønne europæiske værdikæder.
- **Regeringen vil** samarbejde med erhvervet og internationale aktører om at skabe grønne økosystemer, og udvikle nye grønne løsninger og brændstoffer.
- **Regeringen vil** udbrede danske grønne løsninger gennem Danmarks Grønne Fremtidsfond og bredere set styrke udviklingen af fremtidens grønne styrkepositioner og innovation.
- **Regeringen vil** arbejde for at øge samarbejde om forskning og teknologiudvikling og for hjemtagning af viden, erfaringer og løsninger blandt andet via de danske innovationscentre og myndighedssamarbejdet, herunder med henblik på at understøtte regeringens prioriteter i Grøn Forskningsstrategi.

September 2020

Udenrigsministeriet
Asiatisk Plads 2
Tlf.: +45 3392 0000
E-mail: um@um.dk

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet
Holmens Kanal 20
Tlf.: +45 3392 2800
E-mail: kefm@kefm.dk

ISBN 978-87-93823-38-9 (digital version)
ISBN 978-87-93823-39-6 (trykt version)
2019/20:12

Design: Regeringens Kommunikationsenhed
Layout: Kontrapunkt

Publikationen kan hentes på
www.regeringen.dk, www.um.dk, www.kefm.dk

Udenrigsministeriet
Asiatisk Plads 2
Tlf.: +45 3392 0000
E-mail: um@um.dk

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet
Holmens Kanal 20
Tlf.: +45 3392 2800
E-mail: kefm@kefm.dk